

Com una dansa d'estornells

**Col·lecció MACBA
Trenta anys i
infinites formes de ser**

**MAC
BA** ^{TREN}_{TA}

28.11.25/28.09.26

Dossier de premsa

Prensa MACBA:

934 813 356 / 934 814 717
press@macba.cat

La nova exposició de la Col·lecció del MACBA presenta un relat coral que desafia els conceptes *d'individu i comunitat* i estableix un diàleg entre artistes de diferents generacions

Com una dansa d'estornells. Col·lecció MACBA: trenta anys i infinites formes de ser es podrà visitar fins el 28 de setembre de 2026 i és una de les propostes de l'Any Trenta del museu

La mostra, que no és cronològica, s'articula en cinc àmbits i compta amb dues-centes peces d'una cinquantena d'artistes. Aproximadament la meitat de les peces s'exposen al MACBA per primera vegada i un 15 % de les obres exhibides s'han incorporat recentment al fons de la Col·lecció

Claudia Andujar, Onofre Bachiller, Jean-Michel Basquiat, Modest Cuixart, Dau al Set, Silvia Gubern, Joan Jonas, Joan Miró, Matt Mullican, Itziar Okariz, Mònica Planes, Àngels Ribé, Antoni Tàpies, Josefa Tolrà, Rosario Zorraquín o Zush son alguns dels artistes presents a l'exposició

L'exposició conclou amb un espai documental amb materials gràfics i audiovisuals vinculats a la Col·lecció MACBA que s'han generat al llarg d'aquests trenta anys

Com una dansa d'estornells. Col·lecció MACBA: trenta anys i infinites formes de ser s'inaugura en el marc de la jornada festiva de l'Any Trenta d'aquest dijous 27 de novembre amb una festa oberta al públic que dona pas a tres dies de portes obertes

Com una dansa d'estornells. Col·lecció MACBA: trenta anys infinites formes de ser

Onofre Bachiller. *Fotomatón Kike*, 1986. Col·lecció MACBA. Dipòsit de la Generalitat de Catalunya. Col·lecció Nacional de Fotografia

Onofre Bachiller. *Fotomatón SUZANNE BARTSCH*, 1993. Col·lecció MACBA. Dipòsit de la Generalitat de Catalunya. Col·lecció Nacional de Fotografia

Retrats en blanc i negre, testimoni de la nit barcelonina de la darrera dècada del segle passat, ocupen el passadís de la segona planta de l'edifici Meier del MACBA.

És una selecció del treball *Fotomatón*, d'Onofre Bachiller (Barcelona, 1959), que acompanyarà el visitant de *Com una dansa d'estornells. Col·lecció MACBA: trenta anys i infinites formes de ser*, la nova exposició de la Col·lecció MACBA.

Entre el 1986 i el 2000, Bachiller va situar un *Fotomatón* en diversos punts d'ambient i festa de Barcelona. Centenars de persones es van fotografiar sols o en grup en plena nit en un bar del Raval barceloní, en un local gai de l'Eixample, en un centre cultural del Born... El resultat va ser una col·lecció de tres mil fotografies que retraten l'eclosió de l'*acid-house*, les festes de *drag queens* que Susanne Bartsch organitzava a la ciutat, la diversitat del carrer i l'emergència del moviment gai. El treball de Bachiller també mostra les diferents identitats i expressions de les persones que hi van participar en el que acaba essent una *performance* fotogràfica de prospecció social.

En aquesta obra, Bachiller capta les mil i una cares de la Barcelona canalla i nocturna que viu com vol, transgredeix, desafia i es burla d'allò establert.

La nova proposta de la Col·lecció MACBA suggereix reflexionar sobre la subjectivitat i la seva construcció porosa. La mostra, que es podrà veure fins el 28 de setembre de 2026, consta de dues-centes peces d'una cinquantena d'artistes d'art modern i contemporani. Comissariada per Clàudia Segura, Cap de la Col·lecció MACBA, i Núria Montclús, curadora adjunta, no es tracta d'una exposició commemorativa o cronològica, sinó que té identitat pròpia.

Cinc àmbits que mostren un subjecte en transformació constant

El plantejament expositiu s'inspira en el vol dels estornells, que configura imatges volàtils i canviants d'un grup d'ocells que es mouen a l'uníson. En aquesta dinàmica l'individu té valor propi i el potencia en la col·lectivitat. De la mateixa manera, les obres de la Col·lecció MACBA s'ajusten i reagrupen en les diferents presentacions, articulant nous mapes de sentit.

El murmuri dels ocells és també una metàfora que explica com un conjunt de vides s'entrellacen i, des de la col·lectivitat, reivindiquen la pròpia existència.

La mostra s'articula a través de cinc àmbits en què es treballen conceptes sobre un subjecte entès com una entitat malleable, la identitat del qual es construeix no de manera aïllada sinó de manera coral, en diàleg amb les experiències col·lectives, les lluites socials i els contextos que les travessen.

Habitar les fronteres

Des de la interrogació insistent de *Flamenco Figure* (1994) de Tony Oursler fins a les entrevistes en profunditat amb els xapers del Raval que duen a terme Dias & Riedweg a *Voracidad Máxima* (2003), les obres d'aquesta sala reivindiquen la subjectivitat humana com una noció porosa que és travessada per la totalitat de cadascuna de les nostres vivències particulars. La combinació de les diferents variables vitals, com el gènere, el cos, la raça, la classe social o els sistemes de coneixement, dona lloc a una pluralitat de jos que conviuen i tenen la seva pròpia agència.

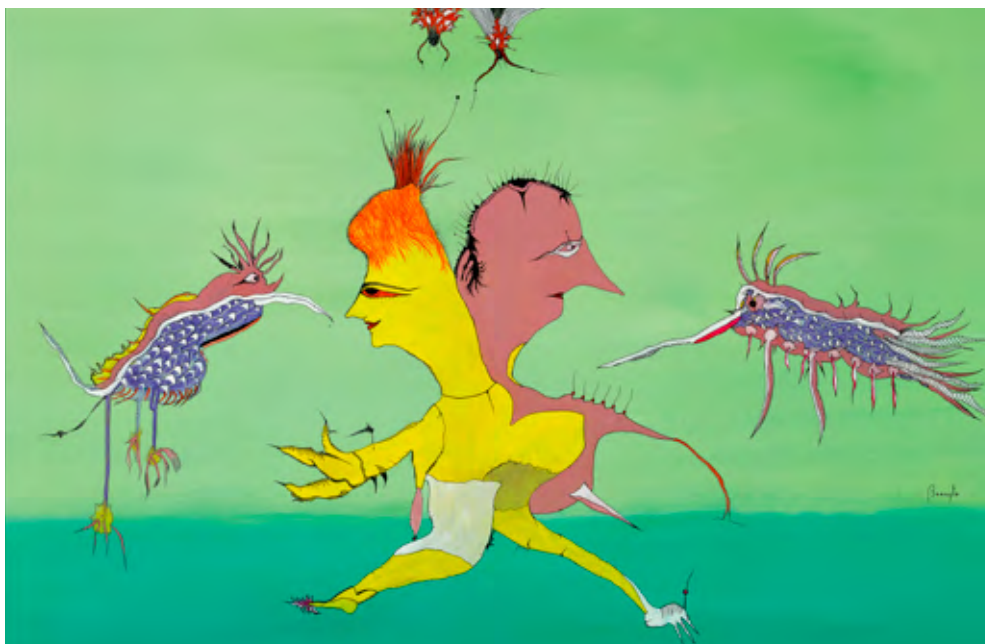
Ocaña es reafirma en la seva existència cuir per mitjà de la performance i la disfressa; Jean-Michel Basquiat reflexiona sobre els seus orígens afroamericans en l'autoretrat del 1986; Luís Claramunt retrata una persona qualsevol, probablement de l'anomenat *barri Xino* de Barcelona, i Josep Uclés ens endinsa en el món de l'homoerotisme i de la nit. Les múltiples possibilitats que ofereixen aquestes visions de la subjectivitat donen cabuda a tot d'existències liminars que habiten més enllà de la «norma» i que han estat tradicionalment silenciades i oprimides pels relats hegemònics.

Existir des de la carn

Reflexionar sobre el subjecte implica repensar-lo també des del vessant més matèric, i reivindicar-lo com a eina poderosa i que construeix. Són diverses les pràctiques artístiques de la Col·lecció que fan palesa la potència de la corporalitat per deixar empremta del subjecte, en múltiples formes i variants. En totes elles es fa evident com cadascun dels cossos habita un lloc i un context determinats que n'afecten la configuració.

La performativitat en les pràctiques artístiques ha impulsat un canvi de paradigma que ha resignificat nocions

Antonio Beneyto, *Nina Hagen*, 1982. Col·lecció MACBA.
Dipòsit de la Generalitat de Catalunya. Col·lecció Nacional d'Art. Antiga Col·lecció Riera.
Fotògraf: FotoGasull

Àngels Ribé, *Labyrinth*,
1969 (2011). Col·lecció
MACBA. Consorci MACBA.
Dipòsit de l'artista
© Àngels Ribé

com les d'art i vida. Contra tot allò que ha suposat la tradició artística, aquestes pràctiques valoren l'element particular, subjectiu, anecdòtic, efímer i ordinari. Alguns dels pioners d'aquest nou paradigma que, als anys setanta, van enllaçar idees com el concepte i el cos van ser Vera Chaves al Brasil, Dennis Oppenheim als Estats Units o Esther Ferrer a l'Estat espanyol, juntament amb altres artistes com Alicia Fingerhut o Sara Gibert. Una performativitat que s'ha desplegat en múltiples variants i que ha estat recollida per generacions d'artistes posteriors, com Itziar Okariz.

Labyrinth d'Àngels Ribé (1969 [2025]) ens enfronta a la nostra corporalitat i ens recorda que és suficient transitar un espai per modificar-lo.

L'escolta d'un cos que participa en la construcció del jo obre també la possibilitat de pensar diferents maneres de protegir-lo o reparar-lo. És així com apareixen en l'art tot de dispositius protèctics, cuirasses i altres artefactes, com en el cas dels "*Model d'ús*" per a *l'Eric* i per a la *Laura* (1993) de Ramon Guillen-Balmes.

Vibrar en la natura

Les obres aquí aplegades es proposen articuladores de subjectivitats en comunió. Lluny de pensar-se com l'individu autònom propi de la modernitat, avui la subjectivitat es postula com un entramat de relacions, un cos obert on conflueixen el biològic, el tecnològic, el simbòlic i l'espiritual.

Sonhos Yanomami (2002) de Claudia Andujar mostra com, per a certes comunitats originàries, els humans són inseparables de la natura i les formes ancestrals que ofereixen una visió animista del món.

Les escultures de Miró evoquen un univers d'intercanvis energètics entre els organismes o les transformacions que proposa la peça *Oruguismo* (2021) de Rosario Zorraquín, dialogant amb

Volcano Saga (1989) de Joan Jonas, en la qual Tilda Swinton interpreta la força femenina que esdevé volcà. En aquesta mateixa línia, les escultures de Silvia Gubern evoquen uns tòtems que són entrades a altres dimensions.

Altres formes d'organitzar el món

Les obres i artistes d'aquest espai desmunten les estructures rígides amb què Occident ha articulat l'experiència: la raó per sobre del cos, la consciència per sobre de l'instint, el subjecte per sobre del món.

Matt Mullican a M.I.T Project (1990-2009) parla d'una forma d'organitzar el món a través d'una àmplia i continuada reflexió sobre el subjecte. A. R. Penck i Zush, en les seves respectives obres, s'enfronten a la vulnerabilitat d'un ésser perdut en la immensitat que cerca el sentit de l'existència. Des d'aquesta perspectiva, la subjectivitat no consisteix a destruir l'ordre, sinó a transformar-lo des de la liminalitat on el conscient i l'inconscient es toquen. En moments de crisi i inseguretat, els artistes interroguen allò que ja coneixen i formulen nous paradigmes utòpics.

A Catalunya, a finals dels anys cinquanta i fins als setanta, l'art va viure una intensa experimentació de llenguatges i de tècniques en plena consonància amb les segones avantguardes.

Aquest esperit experimentador aglutina noms com la parella formada per Moisès Villèlia i Magda Bolumar, que incorporen materials orgànics –el bambú en el cas de Villèlia, el sac i la xarpellera en el cas de Bolumar–, Tonet Amorós, que fa servir materials industrials en les seves instal·lacions, o Silvia Gubern, que de vegades treballa amb materials orgànicament fràgils.

En aquest capítol també dialoguen Josep Maria de Sucre i Modest Cuixart que, tot i ser de diferents generacions, teixien complicitats dins la cultura de resistència de la postguerra que lluitava per fomentar la modernitat artística a Catalunya. Una modernitat que creava associant lliurement surrealisme, experimentació automàtica, estats alterats de la ment, veritats oraculars i tot allò que defugia les imposicions de la raó.

Dècades després, Richard Hamilton, John Cage i Dieter Roth es trobaven a Cadaqués. En aquest context veuen la llum dos projectes conjunts de caràcter lúdic: *Collaborations of Ch. Rotham* (1977), en el qual jugaven amb la mitologia del Quixot i Sancho Panza, i *INTERFACES* (1978), amb retrats intervinguts i present en aquesta exposició.

Sortir del solc

L'etimologia de deliri, del llatí *delirare* («sortir del solc» o «desviar-se del camí traçat»), té origen agrícola: designava el moviment de l'arada quan s'allunyava de la línia recta sobre la terra. Amb el temps, aquest sentit material es va transformar en una metàfora d'allò que s'aparta de la senda de la raó i dels límits de l'ordre establert.

Va ser la modernitat que va decretar que el deliri deixés de ser un relat possible i passés a ser un discurs prohibit i marginal que parla des de les vores del que es pot dir: del desig, del cos, de la mort o del poder. Així es fa palès en les obres de Joan Ponç, d'un Tàpies totalment invocatiu de l'època experimental de Dau al Set o en les accions festives i rituals dels *Cérémonials* que van dur a terme «els catalans de París» - Antoni Miralda, Joan Rabascall i Jaume Xifra- juntament amb Dorothée Selz en diferents indrets dels voltants de la capital francesa i en la zona de Colònia a Alemanya, i que van ser enregistrades per Benet Rossell. Així, pot vincular-se amb l'experiència visionària o mediúmica, que trobem en les obres de Josefa Tolrà, ja que el mèdium no representa, sinó que canalitza fluxos a través del seu cos, que esdevé superfície de pas, una mena de dispositiu que connecta dimensions: conscient i inconscient, humà i no humà.

Així doncs, el deliri no apareix representat en les obres d'aquest capítol com una desviació improductiva, sinó com a força nodridora. Un viatge d'aprenentatge, cap endins i cap enfora, com el que proposa William Kentridge en la peça *Ulysse: ECHO scan slide bottle* (1998), que al·ludeix de manera crítica al racionalisme de la medicina moderna i les seves institucions, i que vol resistir-se al sentit unívoc per tal de produir nous mons possibles des d'una subjectivitat desbordant.

Joan Ponç, Suite
Al·lucinacions II, 1947.
Dipòsit de la Generalitat
de Catalunya. Col·lecció
Nacional d'Art. Antiga
Col·lecció Salvador Riera.

Basquiat, Jean-Michel.
Self-Portrait, 1986.
 Col·lecció MACBA.
 Dipòsit de la Generalitat
 de Catalunya. Col·lecció
 Nacional d'Art. Antiga
 Col·lecció Salvador Riera

L'exposició inclou peces d'adquisició recent i obres no exhibides anteriorment

Aproximadament la meitat de les obres exhibides no s'han exposat amb anterioritat al MACBA. Entre elles destaca, per exemple, un llibre d'artista del recentment desaparegut Evru, conegut com a Zush entre 1968 i 2001.

D'altra banda, un 15 % de les peces seleccionades són incorporacions recents, dels últims tres anys, al fons de la Col·lecció MACBA. Per exemple, *Sonhos Yanomami*, de Claudia Andujar, *Oruguismo*, de Rosario Zorraquín, i *Accions corporals*, de 2013, d'Esther Ferrer, adquirides a través de la Fundació MACBA.

La contribució de la Generalitat a través de les diferents comissions també està representada. *Sense títol*, d'Elena Paredes, provinent de la Col·lecció Nacional d'Art de Postguerra i segones avantguardes; la *Sèrie detinguda*, de Julia Montilla, que en aquest cas prové de la Col·lecció Nacional de Fotografia, i *Coberta oberta*, de Mònica Planes, de la Col·lecció Nacional d'Art Contemporani en són una mostra.

També destaca en l'exposició la incorporació d'obres donades directament al Consorci, com *Feedback Situation*, de Dennis Oppenheim, i el conjunt de Ramon Guillén-Balmes.

A més, l'exposició compta amb un gruix de peces important provinent de la col·lecció de Salvador Riera, que va ser una de les primeres grans incorporacions a la Col·lecció MACBA, al 1997. És el cas de *Self-Portrait*, de Jean-Michel Basquiat, de dues pintures de Beneyto, d'una de Condo, d'*Electrotèrmica núm. 6*, d'Amèlia Riera, i del conjunt de peces mai abans exhibides de Josep Uclés, entre d'altres.

Un espai documental testimoni dels trenta anys de la Col·lecció MACBA

L'exposició compta amb un espai documental on el visitant trobarà tota mena de material vinculat a la Col·lecció MACBA que s'ha publicat i generat en els darrers trenta anys. Cartells d'exposicions de la Col·lecció, fulls de mà, publicacions, fotografies de muntatges i de mostres, entrevistes audiovisuals i una sèrie de pòdcasts, *Fons àudio*, que articulen un relat oral i en primera persona de la Col·lecció MACBA a través dels seus artistes i els contextos que els envolten. Un homenatge a la Col·lecció i a tots els projectes que s'han generat al seu voltant.

«Fora de reserves». Col·laboració amb el Departament d'Educació del MACBA

L'exposició es complementa amb tres obres deslocalitzades que es presenten en tres centres educatius públics de la ciutat: l'Escola Jaume I, l'Escola Segarra i l'Institut Escola Mestre Morera.

Les obres d'Alán Carrasco, Dora García i Tanit Plana formen part de la nova edició de «Fora de reserves», un programa d'acollida temporal a escoles i instituts d'obres del fons d'art contemporani del MACBA en col·laboració amb l'Ajuntament de Barcelona.

Claudia Andujar, *Sense títol* (de la sèrie *Sonhos Yanomami*), 2002. Col·lecció MACBA. Fundació MACBA.
© Claudia Andujar. Foto: Cortesia Galeria Vermelho.

Artistes presents a l'exposició

Tonet Amorós, Claudia Andujar, Miquel Arnal, Onofre Bachiller, Jean-Michel Basquiat, Samuel Beckett, Antonio Beneyto, Magda Bolumar, Joan Brossa, Vera Chaves Barcellos, Luis Claramunt, Francesco Clemente, George Condo, Modest Cuixart, Dau al Set, Mauricio Dias & Walter Riedweg, Max de Esteban, Esther Ferrer, Alicia Fingerhut, Peter Friedl, Sara Gibert, Guillermo Gómez-Peña, Sílvia Gubern, Ramon Guillen-Balmes, Richard Hamilton, Joan Jonas, William Kentridge, Miralda, Joan Miró, Julia Montilla, Matt Mullican, Andrés Nagel, Ocaña, Itziar Okariz, Dennis Oppenheim, Tony Oursler, Elena Paredes, Anton Patiño, A. R. Penck, Mònica Planes, Joan Ponç, August Puig, Àngels Ribé, Amèlia Riera, Benet Rossell, Dieter Roth, Dorothée Selz, Josep Maria de Sucre, Antoni Tàpies, Josefa Tolrà, Josep Uclés, Moisès Villèlia, Jaume Xifra, Rosario Zorraquín i Zush.

Una festa oberta al públic i inauguració de la Collecció

La nova Collecció s'ha presentat en roda de premsa aquest dijous 27 de novembre, coincidint amb la jornada festiva per commemorar l'Any Trenta del MACBA. Al vespre s'inaugurarà la mostra amb una performance que començarà a les 19 h i que buscarà la complicitat i la implicació del públic.

La companyia Montdedutor revisa els enigmàtics rituals col·lectius que, entre el 1969 i el 1973, van organitzar un grup de joves artistes instal·lats a París.

En aquest cas, Jorge Dutor i Guillem Mont de Palol (companyia Montdedutor) ens conviden a reprendre l'energia festiva i contracultural dels cerimonials que organitzaven un grup de joves artistes instal·lats a París en aquella època. Convocats per Antoni Miralda, Dorothée

Selz, Joan Rabascall, Jaume Xifra i Benet Rossell, els cérémonials eren accions de caràcter carnavalesc i multitudinari en què el públic participava de manera activa. El seu caràcter efímer ha contribuït a alimentar el mite d'aquestes accions de difícil representació, la memòria de les quals encara circula de manera fragmentària entre les noves generacions. En el marc de la festa d'aniversari del MACBA, Montdedutor en fa una lectura adaptada des de la pràctica escènica, travessada per l'humor, la teatralitat i l'experimentació amb el cos.

El cérémonial conviurà amb una peça de nova creació: Cronologia Trenta, de l'artista Clara Nubiola. Es tracta d'un gran mural il·lustrat que ocupa una de les parets de l'Atri del museu i que interpreta tres dècades de biografia del MACBA. Tot plegat serà l'avantsala d'un cap de setmana de portes obertes amb la nova proposta de la Collecció MACBA i l'exposició Projectar un planeta negre. L'art i la cultura de Panàfrica com a reclam principal

Horaris

De dilluns a divendres
(dimarts no festius, tancat)
d'11 a 19.30 h (del 25 de setembre
al 24 de juny)
d'10 a 20 h (del 25 de juny
al 24 de setembre)
Dissabtes de 10 a 20 h
Diumenges de 10 a 15 h
Festius: consulta horaris al web

MACBA

Museu d'Art Contemporani
de Barcelona
Plaça dels Àngels, 1
08001 Barcelona
macba.cat

